

LOFTSLAGSSTEFNA HÖFUÐBORGARSVÆÐISINS

Framfylgd í Mosfellsbæ

Febrúar 2024
Herdís / Bryndís

Loftslagsstefna höfuðborgarsvæðisins

Ásamt greiningu á stöðu múllaflokksins og tilögum að aðgerðum sem geta leitt til samdráttar í losun gróðurhúsalofttegunda

Unnið fyrir Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu (SSH)
September 2022

2. Loftslagsstefna höfuðborgarsvæðisins

Sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu (Hafnarfjörður, Garðabær, Kópavogur, Reykjavík, Seltjarnarnes, Mosfellsbær og Kjósarsvæppur) setja sér eftirfarandi loftslagsstefnu:

Sveitarfélögin stefna að því að höfuðborgarsvæðið verði kolefnishlutlaust í síðasta lagi ári 2035, sem þýðir að það átti verði reiknað heildarlosun gróðurhúsalofttegunda á svæðinu, að landnotkun meðaltalin, ekkí meri en sem numur reiknaðar bindingu kolefnis. Sveitarfélögin hafa til þess að ný verkefni vinnu ekki gegni ögn um kolefnishlutleysi án mótvegisáætla.

Þessu markmiði vilja sveitarfélögin að verði náð með eftirfarandi aðgerðum, sem nánar verði útfærðar í frekari stefnumörkun og aðgerðaáætlun innan hvers sveitarfélags:

1. Stuðningur við uppbyggingu grænna innviði sem gera göngu, hjólaþrá og almenningsgönguþing á samkeppnishættum ferlasmála og stöðla að því að búa þarf áður að reka og á einokali í dæglögum vinnum. Samþætting skiptulaga byggingar og samgangna svo tilhöggur lands stuðli að því að búa hafi um að sækja vendlu, þjónustu og atvinnu með grænum innviðum.
2. Orkuskipti í samþingum, með það að markmiði að allar samþingur á svæðinu, jafnt á lóð sem lagi, verði án jarðeldisneytis og þessi í stað knúnar af orkuskiptum sem aðeins leiða til óverulegrar losunar gróðurhúsalofttegunda (t.d. rafmagn, vetni, metani eða rafeldisneyti).
3. Orkuskipti í fiskveiðum, með það að markmiði að skip sem gerð eru út frá svæðinu verði án jarðeldisneytis.
4. Aðkin nýrrar þjónustu, þ.m.t. vendlu og spóndur þjónustu, sem er til þess fallin að draga úr ferðaförum innan svæðisins.
5. Ábyrg nýting jarðvegs, m.a. með því að forðast uppbyggingu á voflendis svæðum, endurnýttu vofendi sem hefur verið framman, nýja allan jarðveg sem til leitar vegna húsbýgginga, gæmsuvarðar og annarra framkvæmda og fyrirbyggja mengun sem spiltur getur tilfalskyrðum jarðvegslívera.
6. Binding kolefnis í gróðu, m.a. með skóplæti, landgræðslu og almennum aðgerðum til að styrkja fjölbreytta gróðurþekju á svæðinu.

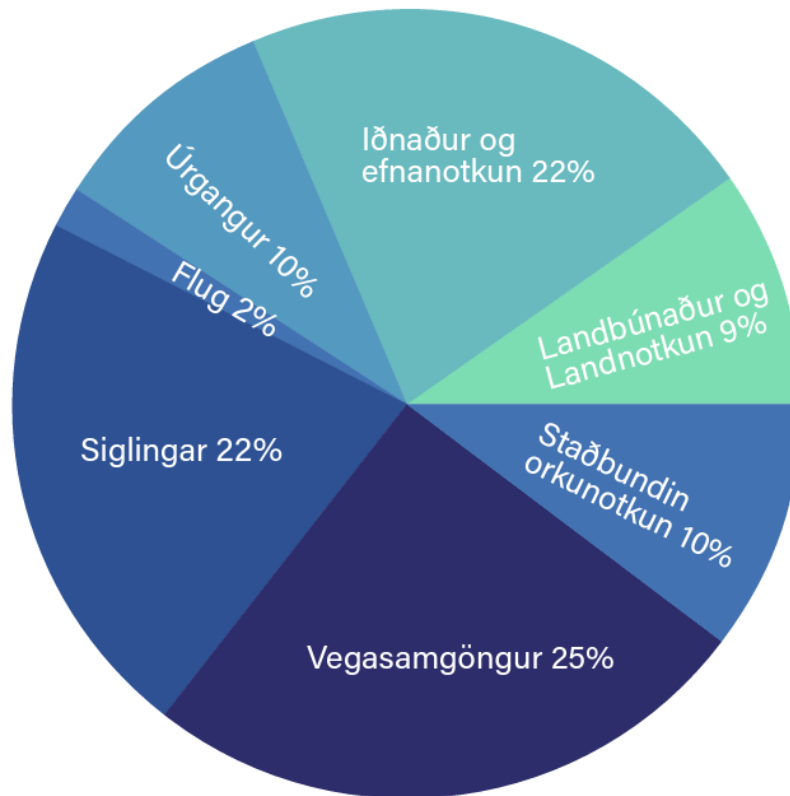
7. Ábyrg meðhöf matvæla, m.a. með aðgerðum til að draga úr matarlosun og auka hlut matvæla með lígt kolefnisspor lívo sem jurstæði í matsöllum á vegum sveitarfélaganna.
8. Loftslagsvænni byggingarstarfsemi, m.a. með aukinni nýtingu CLT (e. cross-laminated timber) og annarra timburarfúrta, minni og loftslagsvænni slappu, aukinni endanýtingu byggingarhluta og náðstærri sundargreiningu og líkukun úrgangs sem felur til við uppbyggingu og niðurt.
9. Græn enkaup á vöru og þjónustu, þ.m.t. vorköpuþjónusta, m.a. með því að forðast enkaup á vöru sem hangir ef að vera án laga þjónusta. Fektar en vöru þar sem val er um silki (e. Product Service System (PSS)), líta umhverfismerka vöru og þjónusta njóta forgangs, gera köflur um að uppbygging um kolefnisspor fylgi keypti vöru og þjónusta og nota minna kolefnisverð til að styðja við loftslagsvænnar ákvarðanir við enkaup.
10. Ábyrg meðhöndlun úrgangs, m.a. með aðgerðum til að sporna gegn myndun úrgangs, gæðtöku sem hvetur til endurnóta, endurvinnslu og annarrar endanýtingar og með markvænni nýtingu lífanna auðfina í úrgang og banni við urðun, að óvirkum úrgangi fæðitölu.
11. Hvatning til fyrirtækja og samvinnu við þau í því skyni að minnka kolefnisspor áhrifaframleiðslu og efnisnotkun í líbrak.
12. Faglegur stuðningur við aðildarsveitarfélög vinnu vinnu við áhattamat vegna loftslagsbreytinga og við gerð aðlögunaráttana.
13. Minntun til sjálfbærni, jafnt innan skólakerfis sem utan, m.a. með áherslu á mikilvægi þess að minnka kolefnisspor neyslu.
14. Áhersla á réttlæti og samngni við græn umskipti, þannig að tekki sé tillita til mögulegra áhrifa sem aðgerðir gerir haft á líva svæðisins ofur aldi, kyni, efnahag, getu og uppruna.

Stefnan verður kynnt hagsáðun og endurskoðað áringu, þegar líftífi þýkir, til að stuðla að stöðugum úrbótum í starfi sveitarfélaganna á svæðinu / loftslagsmáttum.

„Þessu markmiði vilja sveitarfélögin að verði náð með eftirfarandi aðgerðum, sem nánar verði útfærðar í frekari stefnumörkun og aðgerðaáætlun innan hvers sveitarfélags.“

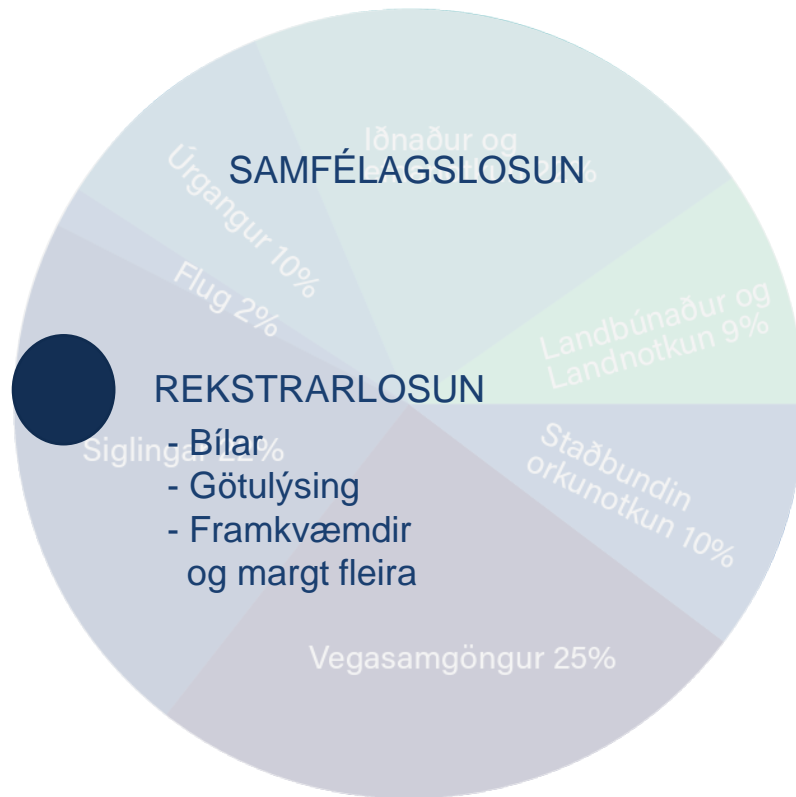
○ LOSUNARBÓKHALD SSH 2019

- Frekari sundurliðun er í skýrslunni

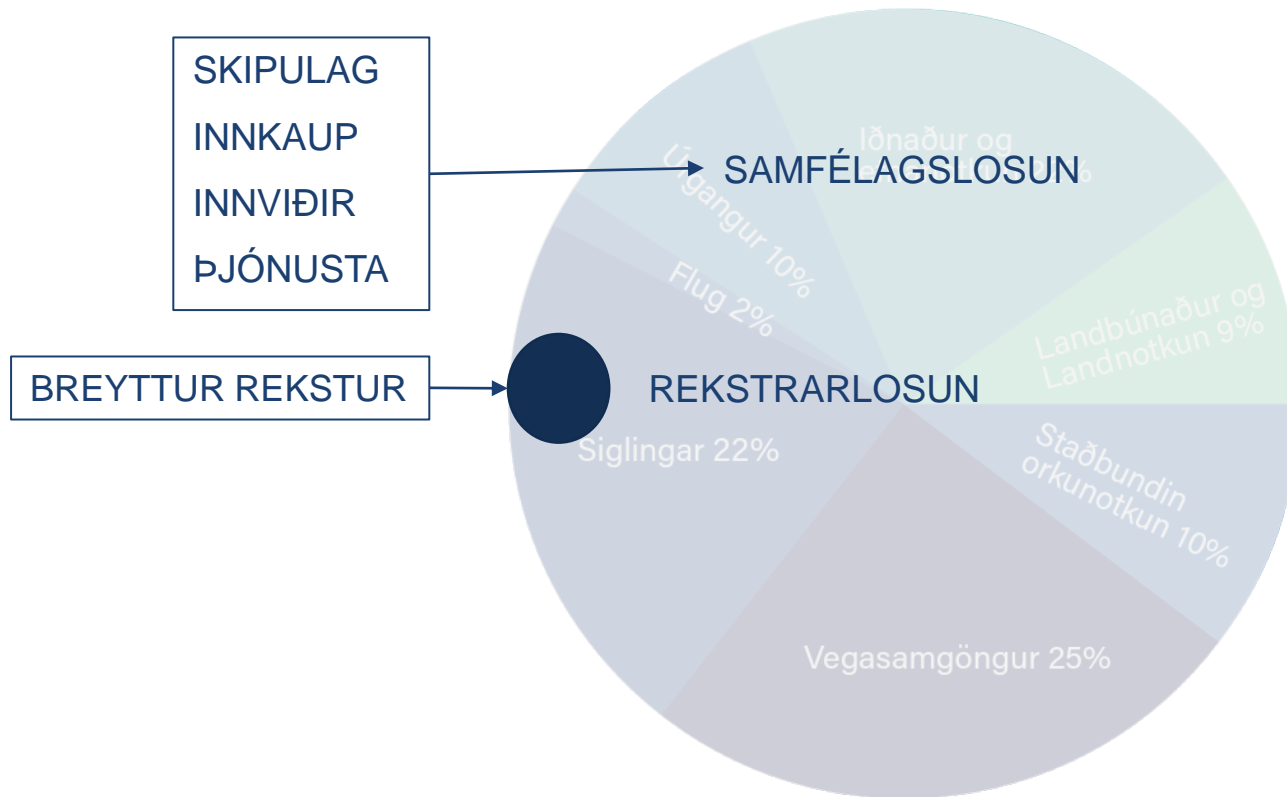

○ REKSTRARLOSUN / SAMFÉLAGSLOSUN

Rekstur sveitarfélagsins er lítil hluti samfélagslosunarinnar.

○ SVEITARFÉLÖGIN Hafa ÁHRIF – OG MÖRG VERKFÆRI

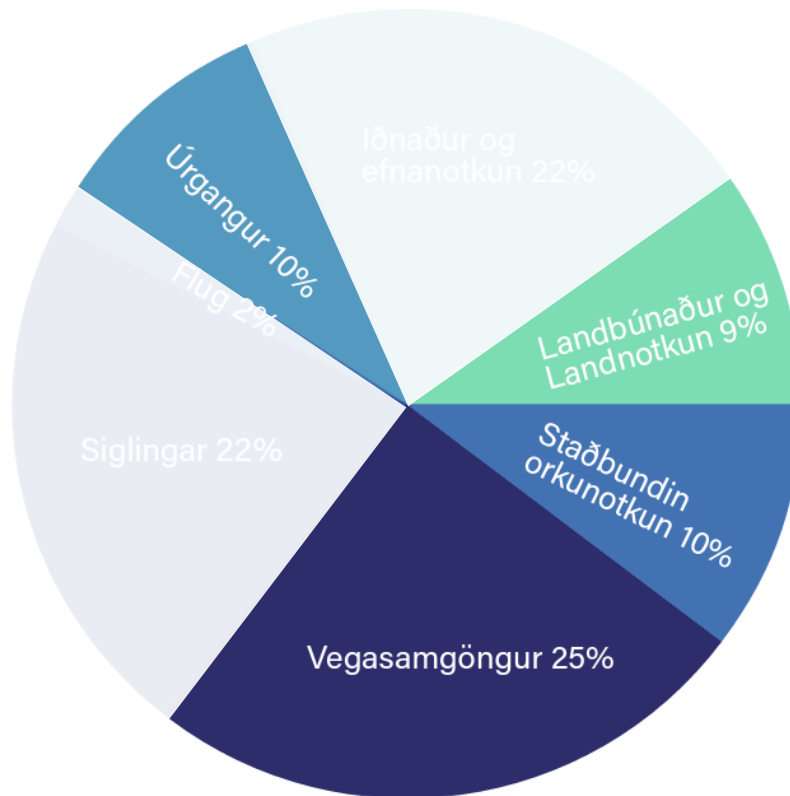

○ ÁHRIF Á HVAÐ?

Hvað hafa sveitarfélögin áhrif á?

Einbeitum okkur að:

- Úrgangi
- Landbúnaði
- Landnotkun
- Staðbundinni orkunotkun
- Vegasamgöngum

	Skipulag	Innkaup	Innviðir	Þjónusta
Úrgangur	<ul style="list-style-type: none"> - Setja takmarkanir eða skilyrði fyrir niðurrifi bygginga í deiliskipulag - Í deiliskipulagi: Skilyrði um kolefnisútreikninga þar sem borið er saman niðurrif og endurnýting bygginga - Fækka bílastæðum (per íbúð eða starfsmann) í skipulagi 	<ul style="list-style-type: none"> - Skilmálar í innkaupum um flokkun, endurnýtingu, minnkaðan úrgang (raftæki, framkvæmdir, húsgögn etc) - Skilmálar um endurnýtingu jarðefna - Skilmálar um að rífa minna, endurnýta meira í framkvæmdum á vegum sveitarfélagsins, bæði byggingar og innviðir. 	<ul style="list-style-type: none"> - Innviðir fyrir úrgangsmeðhöndlun 	<ul style="list-style-type: none"> - Samræmd þjónusta, meiri flokkun
Landnotkun	<ul style="list-style-type: none"> - Endurskoða landnotkun í ASK, minnka byggingu utan núverandi þéttbýlismarka - Endurheimt vistkerfa - Vernd vistkerfa - Reikna kolefnisspor skipulagstillagna 		<ul style="list-style-type: none"> - Innviðir fyrir vistvæna ferðamáta (minni þörf fyrir bílastæði, þéttari byggð án þess að framlengja sömu ferðavenjum) 	
Landbúnaður				
Staðbundin orkunotkun		<ul style="list-style-type: none"> - Skilmálar um vistvænar vélar í framkvæmdum og viðhaldi (Markmið: losunarfrír byggingarstaðir) 		
Vegasamgöngur	<ul style="list-style-type: none"> - Byggðaðpróun sem minnkar ferðaþörf - Bílastæðasamþykktir - Auka gjalddtöku á bílastæðum og fækka gjaldfrjálsum stæðum 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaupa vistvæn farartæki og vélar - Meta möguleika á sameiginlegum vélalager 	<ul style="list-style-type: none"> - Innviðir fyrir vistvæna ferðamáta - Rafhleðslustöðvar 	<ul style="list-style-type: none"> - Aukið framboð almennings-samgangna og deilifarartækja

○ MOSFELLSBÆR – UMHVERFISSTEFNA 2019 - 2030

Umhverfisfræðsla

- Íbúar þekki umhverfi bæjarins og umgangist náttúruna af nærgætni og þekkingu.
- Lögð verði áhersla á margþætta umhverfisfræðslu til barna og ungmenna í skólum og vinnuskóla Mosfellsbæjar, með sjálfbærni og umhverfisvitund að leiðarljósi.

Skógrækt og landgæði

- Að skógrækt í Mosfellsbæ verði með ábyrgum og skipulögðum hætti í sátt við umhverfi og íbúa. Skógur verði í meira mæli nýttur sem skjólgróður og skógræktarsvæði verði opin almenningi til útistar.
- Komið verði í veg fyrir skemmdir á landsvæðum og unnið verði að uppgræðslu örfoka mela. Stefnt verði að endurheimt votlendis og birkiskóga.

Samgöngur

- Aukin áhersla verði á vistvænar samgöngur og aukna notkun almenningsgangna.
- Að bærinn verði þátttakandi í orkuskiptum í samgöngum og að innviðir í sveitarfélaginu styðji við tækniþróun sem framundan er.

Mengun hljóðvist og loftgæði

- Mosfellsbær verði í fararbroddi við að kolefnisjafna starfsemi sína og stefni á kolefnishlutleysi.

Neysla og úrgangur

- Aðgengi að vistvænum vörum verði aukið.
- Mosfellsbær stuðli að því að dregið verði úr notkun á einnota plasti/vörum og matarsóun.
- Unnið verði að þróun lausna í úrgangsstjórnun til hagsbóta fyrir íbúa, í samvinnu við önnur sveitarfélög á höfuðborgarsvæðinu.

○ TOPP 5 MARKMIÐ FYRIR MINNI LOSUN - MOSFELLSBÆR

- Draga úr ferðapörf og vegasamgöngum
- Rífa minna, nýta lengur (byggingar, mannvirki, jarðefni)
- Ábyrg landnotkun – þekja sem fæsta hektara lands
- Endurheimt votlendis og annarrar náttúru
- Orkuskipti í samgöngum og framkvæmdum

○ MÖGULEG VERKEFNI

SKIPULAG

- Endurskoða landnotkun í ASK, minnka byggingu utan núverandi þéttbýlismarka
- Setja takmarkanir eða skilyrði (t.d. kolefnisútreikninga) fyrir niðurrifi bygginga í skipulagi
- Endurheimt vistkerfa
- Verndun vistkerfa
- Reikna kolefnisspor skipulagstillagna
- Byggðapróun sem dregur úr ferðapörf
- Bílastæðasamþykktir
- Auka gjaldtöku á bílastæðum og fækka gjaldfrjálsum stæðum
- Fækka bílastæðum per íbúð í skipulagi
- Byggðapróun sem minnkar ferðapörf og bílapörf (þétting byggðar, nærri höfuðleiðum almenningssamgangna)

INNKAUP

- Samstarf milli sveitarfélaganna um að pressa á markaðinn:
- Skilmálar í innkaupum um flokkun, endurnýtingu, minnkaðan úrgang (raftæki, framkvæmdir, húsgögn etc) (byggingarúrgangur)
- Skilmálar um endurnýtingu jarðefna (massehándteringsplan)
- Skilmálar um vistvænar vélar í framkvæmdum og viðhaldi
- Kaupa vistvæn farartæki og vélar
- Meta möguleika á sameiginlegum vélalager

INNVIÐIR

- Rífa minna, endurnýta meira í framkvæmdum á vegum sveitarfélagsins: byggingar og innviðir
- Byggingarefni með lægra kolefnisspor
- Kröfur í deiliskipulag þar sem ávinningur er af að rífa ekki
- Sameiginleg endurvinnsla fyrir jarðefni (skolun og sortering)

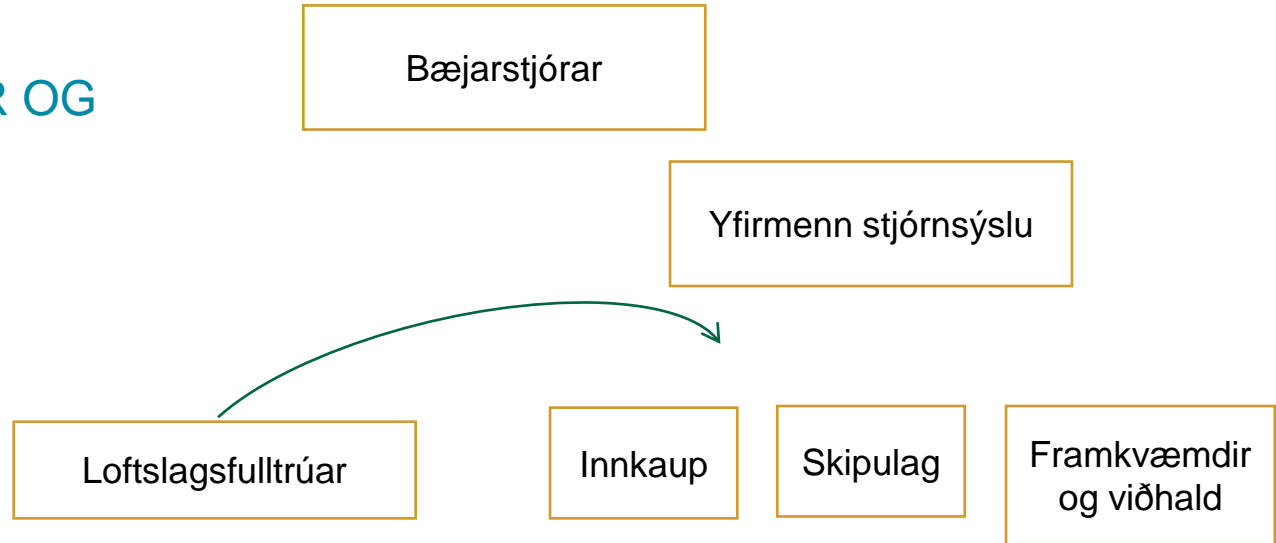
○ HVERJA ÞURFUM
VIÐ?

INNKAUP

FRAMKVÆMDIR OG
VIÐHALD

SKIPULAG

HVERNIG FÁUM VIÐ ALLA MEÐ?
Er þetta nóg?

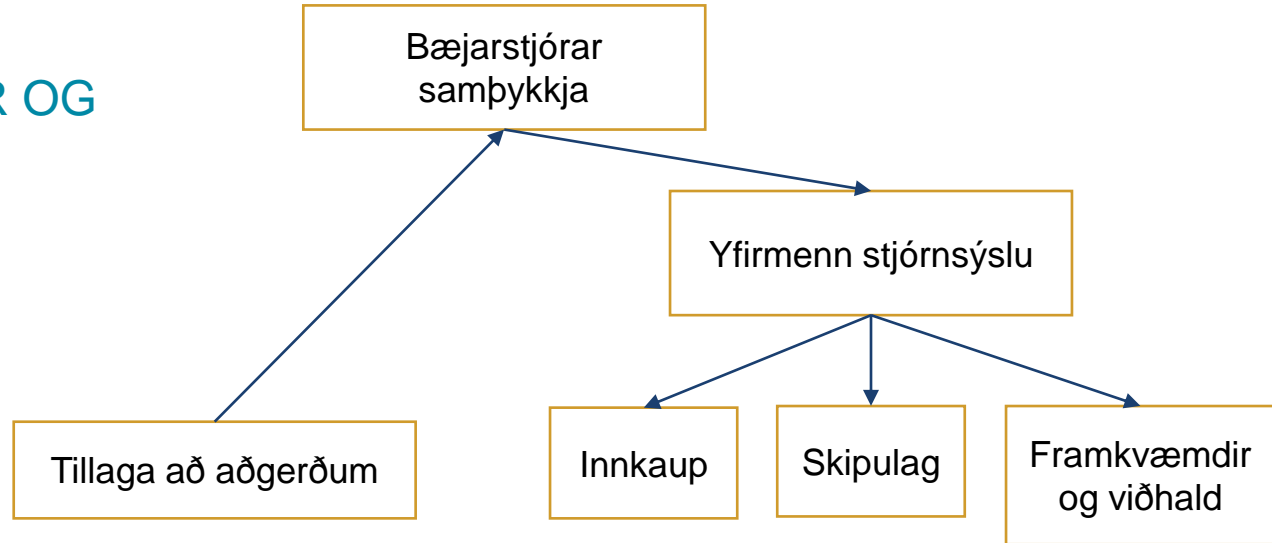
○ HVERJA ÞURFUM VIÐ?

INNKAUP

FRAMKVÆMDIR OG VIÐHALD

SKIPULAG

HVERNIG FÁUM VIÐ ALLA MEÐ?

○ SAMGÖNGUR OG ÚRGANGUR: MARGT Í GANGI

Það er þegar margt í gangi (t.d. Gaja og hringrásargarður, Borgarlína).

Er eitthvað sem við getum lagt af mörkum í þessu verkefni?

- Samgöngur

- *Samgöngusamningar*
- *Uppbygging hleðslustöðva*
- *Aðgengi að metani*
- *Rafhleðslustöðvar*

- Úrgangur

- *Endurnýting jarðefna – massehåndteringsplan*
- *Betri flokkun byggingarúrgangs*

Innviðir	Þjónusta
Innviðir fyrir úrgangsméðhöndlun	Samræmd þjónusta, meiri flokkun
Innviðir fyrir vistvæna ferðamáta (minni þörf fyrir bílastæði, þéttari byggð án þess að framlengja sömu ferðavenjum)	
Innviðir fyrir vistvæna ferðamáta Rafhleðslustöðvar	Aukið framboð almennings-samgangna og deilifartækja